

Hogyan vette figyelembe kiadásunk az olvasók javaslatait?

A CÍMBEN FELVETETT KÉRDÉST úgy gondoltuk egyelőre leghelyesebben megközelíteni, hogy egyik legnagyobb kiadónknak, a Szépirodalmi Könyvkiadónak vezetőivel a témáról elbeszélgetve keressünk választ. *Egy kiadó példáján* néztük meg, mennyire vette figyelembe az olvasók javaslatait kiadásunk az 1954-es kiadásban s az 1955-ös tervben, és mennyire segítettek ebben a munkájukban a kiadót a könyvtárosok és olvasók. Hiszen a könyvtáraknak kell elsősorban odahatniuk, hogy a kiadó politikai a dolgozók szocialista nevelését és egyúttal igényeik megfelelő kielégítését segítse, támogassa, esetleg szükség szerint a helyes irányban befolyásolja. Eppen az igény és szükséglet viszonya az, ami végül a legfontosabb kérdések egyikéként bukkan elő.

A következő sorok szabadon foglalják össze beszélgetésünk eredményeit, s már előjártában megemlíthetjük, hogy a Szépirodalmi Könyvkiadó komoly kísérletet, erőfeszítést tett az olvasók javaslatainak figyelembevételére. A javaslatok megvalósítása nem pusztán az illetékesek jóakarától, belátásától és ügybuzgalmától függ, hanem ennek tárgyi feltételei is vannak. Ezekben belül minden kétség megvan arra, hogy a címben foglalt kérdést egyszer majd még teljesebb mértékben igenlően válaszolhassuk meg. Most inkább az olvasók javaslatai fölismeréséről, azok megkeresésének hogyanjáról és részbeni megvalósításáról szólhatunk.

Négy pontban összegeződött beszélgetésünk: 1. A Szépirodalmi Könyvkiadó részvétele a könyvtári ankétokon, 2. az Olcsó Könyvtár sorozatát érintő levelezés, 3. a könyvesboltokban fölfektetett kívánságnévkönyvek óhajai, 4. a kiadótól helyesnek és szükségesnek felismert szükséglet, ami az igényeken túl jelentkezik.

1. A SZÉPIRODALMI KÖNYVKIADÓ kb. húsz lektora, mintegy kétszer-háromszor ment el könyvtári *ankétokra*. Ezeknek az olvasóértekezleteknek célja az volt, hogy a könyvtári olvasói, megismerve a kiadó 1954-es, 1955-ös terveit, véleményét nyilvánítsanak róla és elmondják óhajait. Számos megyei és járási könyvtárban tartottak ilyen ankétot a Szépirodalmi, Új Magyar, Ifjúsági és a Művelt Nép kiadók lektorainak bevonásával. Az olvasók hozzászóltak a tervekhez és nagyban, egészben egyetértettek azokkal. *A Szépirodalmi Könyvkiadó* *illetőleg legfőbb tanulsága az értekezletnek a magyar klasszikusok utáni*

*hatalmas vágy volt, elsősorban a magyar próza népszerű klasszikusai: Jókai és Mikszáth után. Továbbá a XX. századi magyar próza nagy alakjai, Móricz, Gárdonyi, Móra, stb. műveinek erőteljes sürgetése. Sokat, olcsót, teljes és klasszikusat — hangzott a kívánság, s a Szépirodalmi Könyvkiadó most igyekszik ezt teljes erejéből megvalósítani. Nem lesz érdektelen talán, ha felsoroljuk, hogy a magyar klasszikusok — nem válogatott, de teljes — kiadása mellett, mit óhajtanak az olvasók. Megjegyezzük, hogy itt most csak a Szépirodalmi Könyvkiadó feladatkörével foglalkozunk, a magyar klasszikus és új művek kiadásával. A világirodalom mai és klasszikus műveinek, a külföldi, szovjet és haladó nyugati íróknak kiadása oroszánrészben már az Új Magyar Könyvkiadóra hárul. Az ankétokon a magyar klasszikusok említett kiadása, továbbá Jókai, Mikszáth, Gárdonyi, Móricz követelése mellett a következő óhajok merültek fel: Arany László *magyar népmese gyűjteménye*, Andersen *meséi*, Verne Gyula *»Kétéves valkáció*», Zola: *»Föld*», Hugo Victor: *»Nevető ember*», *»Nyomorultak*», *»A tenger munkásai*», Az Orosz költők *antológiája*, Hardy: *»Egy tiszta nő*», Móra: *»Ének a búzamezőkről*», *»Aranykoporsó*», *»Rab ember fia*», Tolnai Lajos *munkái*, Hasek *Svejkje*, Szabó Dezső válogatott művei, Takács Sándor művei, Reymont: *»Parasztok*», Swift: *»Gulliver utazásai*», Dickens: *»Twist Oliver*», *»Copperfield Dávid*», *»Pickwick club*», Anatole France művei, stb. Ime, több helyről összegezve az olvasók óhajai az ankétokon. Részben ezek megvalósítását tükrözi már a Szépirodalmi Könyvkiadónak az Irodalmi Újság 1955. január 15-i számában ismertett terve.*

2. AZ OLCÓSÓ KÖNYVTÁRAT illetőleg kritikai és kívánság pályázatot hirdetett a kiadó s 875 olvasóválasz érkezett; egyharmada (32 százalék) a könyvterjesztés állandó olvasó-levelezőiből állott, több mint kétharmada (68 százalék) pedig a levelepályázaton jelentkezőkből telt ki. A beérkezett levelek 24 százaléka munkás, 10 százaléka paraszt, 25 százaléka értelmiség, 27 százaléka diák, 12 százaléka katonája és 2 százaléka egyéb olvasóktól származott. Ez a közvéleménykutatás igen értékes eredményekre vezetett. A levelek tömege kérte például *Az ember tragédiája* új kiadását — még annak a Nemzeti Színházi felújítása előtt —, ami hamarosan meg is jelent. Az érdeklődés következ-

teben az Olcsó Könyvtár hetenként 50 000 példányban jelenik majd meg, s ezzel az olvasók egyik legfőbb óhaja válik valóra. E sorozat megindítása nagyszerű kezdeményezés volt és hatalmas sikere bizonyította, milyen óriási az igény az érdekes, izgalmas olvasmányok iránt. Ez a kiváló kezdeményezés azonban nem fejlődött az igényeknek megfelelően, nem használta ki a hatalmas érdeklődést. Pedig egy népszerű sorozatnál mindent meg kell tenni a példányszám lényeges emeléséért. A zugirodalom ellen csak úgy lehet harcolni, ha a jó és népszerű sorozatokat megvehetik az olvasók az utcán, az újságárusoknál, a pályaudvarokon, stb.

Mit kér az Olcsó Könyvtárban a levelek tömege? Ismét csak a legérdekesebbeket kiragadva: Csehov, Cervantes, Balzac, Dickens, Flaubert, France műveit, Eötvös Józsefet, Babits »Halál fiait«-t és »Gólyakalifa«-ját, Ambrus »Midas királyá«-t, »Gyanú«-ját, »Giroflé és Giroflá«-ját, Balassi Bálint verseit, Aszajev »Távol Moszkvától«-t és akadt olyan olvasó is, aki Grimmelhauseen a harmincéves háború Németországot rajzoló barokk éregényét, a *Simplicissimust* óhajtott. 36 oldalt tölt meg csak a levelekből kijegyzett szerzők és művek címe, föltüntetve, hogy az egyes műveket hányan kérik. A Szépirodalmi Könyvkiadó igazán a bőség zavarát érezheti, amikor azok helyre mérlegelését és kielégítését megkísérli. Meglepő, hogy hányan kérik számos, szinte már »elfelejtett« műveket, — ilyen Grimmelhauseen műve is —; a levelek összegezése arról győzi meg a szemlélőt, hogy az irodalmi műveltség úgy jobban áll, mint azt reméltük volna. Az Olcsó Könyvtár népszerű sorozatában hetenként Balzac, Boccaccio, Defoe, Dimitriu, Gárdonyi, Heltai, Howard Fast, Illyés Gyula, Jókai, Karinthy Frigyes, Kittenberger Kálmán, Kosztolányi, Leacock, Lovik Károly, Jack London, Maupassant, Mikszáth, Móricz, Molnár Ferenc, Nagy Lajos, Prevost, Szabó Pál, Tamási Aron, Tersánszky J. Jenő, Tömörkényi és Verne művei jelennek majd meg. E névsort a beérkezett levelek gondos elemzése után állították össze.

3. MINTEGY HARMINC KÖNYVBOLTBAN fölfektetett kívánsággönyvek adatai nagy Petőfi, Arany, Madách, Ady és József Attila utáni vágyról tanúskodnak. S valóban Petőfi különböző kiadásokban több, mint 100 000 példányban, ebből 90 000 egészen olcsó kiadásban, 12 000 példány egész vászon kiadásban, bibliapapíron, Ady és József Attila 50—50 000 példányban, Arany bibliapapíron 10 000 példányban, Madách Embertragédiája 25 000 példányban fog rövide-

sen megjelenni. Bibliapapíron megjelenik Balassi és Vörösmarty is.

Különleges Ady-éhség van, aminek okait érdemes lenne irodalomszociológianknak alaposan megvizsgálni. Kívánják Babits, Kosztolányi, Juhász, Tóth Árpád verseinek kiadását is. Ez is meg fog történni. Babits, Kosztolányi, Tóth Árpád esetében 5000, illetve 8000 példányban, Juhász Gyulánál, alkitől egy kisebb válogatás már megjelent, megvárják előbb a kritikai kiadást. A kívánsággönyvek többi között sürgetik még Veres Péter »Három nemzedék«-ét, Szabó Pál »Nyugtalan élet« című művét, Déry Tibor »Felelet«-ét, Illyés Gyula »Petőfi«-jét, ami már hetedik kiadásban jelenik meg, ugyancsak tőle a »Puszták népé«-t, stb.; ezek mind meg is jelennek; továbbá Bárány Tamás »Hűz év«, Bölöni György »Az igazi Ady«, Darvas József »Egy parasztcsalád története«, Heltai Jenő »Kiskirályok«, Illés Béla »Kárpáti rapszódia« és a »Honfoglalás«, Karinthy Ferenc »Budapesti tavasz«, Sándor Kálmán »Tolvajok kertje«, Szász Imre »Szól a síp«, Thury Zsuzsa »Egy fedél alatt« c. művét kívánják. Természetesen új magyar regények megjelenését is tervezi a kiadó.

Általában azt lehet mondani, hogy az olvasók fele az új, a másik, nagyobbik fele a klasszikus irodalom javára dönt. A Szépirodalmi Könyvkiadó 1954-ben 38 százalékkal több művet, 82 százalékkal több példányszámban adott ki, mint 1953-ban. Az 1955-ös terv összeállításánál 1954-hez viszonyítva, 30 százalékkal emeli a Szépirodalmi Könyvkiadó a példányszámot. Igen népszerű a Magyar Klasszikusok sorozat, melyben Csiky Gergely, Fazekas Mihály, Gyulai Pál, Karinthy Frigyes, Kármán József válogatott művei, Jókai Mór »És mégis mozog a föld« című regénye, továbbá Ortutay Gyula szerkesztésében a Magyar népköltészet jelenik meg négy kötetben. Móricz Zsigmond összegyűjtött művei sorozatában az elbeszélések 5. és 6. kötete, a riportok két kötete, a Kerek Ferkó és a Forró mezők című regénye kerül kiadásra. Mikszáth Kálmán válogatott művei sorozatban az elbeszélések és kisregények második kötete, a Két választás Magyarországon és Az én kortársaim című mű. Jókai Mór válogatott művei sorozatában a Válogatott elbeszélések három kötete és a Lócsei fehér asszony jelenik meg. A közönség óhajának megfelelően kiadják még Móra Ferenc: Négy apának egy leánya, Tolnai Lajos: Az új főispán, Krudy Gyula: Válogatott elbeszélések, Petelei István: Válogatott novellák, Gózdus Elek: Válogatott novellák, Györffy István: Nagykunsági kró-

nika, Thury Zoltán: Válogatott elbeszélések és még sok más egyéb művet.

4. VÉGÜL NÉHÁNY SZÓT a kiadótól helyesnek és szükségesnek felismert szükségleteiről, ami az olvasók igényein túl jelentkezik. Ide tartoznak — mindig csak a Szépirodalmi Könyvkiadó feladatkörén belül maradván — a tanulmánykötetek, mint pl. Lukács Györgyötől a német realizmusról szóló és Gyergyai Albert-től, Illyés Gyulától írtak, stb., továbbá az Emlékirók című sorozat, amelyben Bethlen Miklós éleltérője, Déryné naplója, a Vályné Peti Mária Jókairól írt emlékezési jelennek meg már 1955-ben. Továbbá, fájdalom, ide kell sorolnunk számos más költői művet is, ami olvasóközönségünk versigényét ma még meghaladja. Ezek között — lévén a versolvasásra nevelés legjobb eszköze a jó költői művek bemutatása. — még ez évben kiadásra kerülnek Benjámin László, Csánádi Imre, Darázs Endre, Erdélyi Jó-

zsef, Gereblyés László, Jobbágy Károly, Kuczka Péter, Reményi Béla, Simon István, Somlyó György, Szécsi Margit, Szüdi György, Tamási Lajos verseskötetei. Általános tapasztalat, hogy olvasóink vereseket, — kivéve nagy klasszikusainkat, — kevéssé, vagy alig olvasnak.

Az olvasók igényeinek növekedését meggyőzően mutatja, hogy a legutóbbára rendezett könyvhéten, októberben a tavalyinak csaknem háromszorosát, a magyar könyvkiadás történetében legtöbb könyvet, 750 000-et adtak el. S ez egyúttal az olvasók igényének és a kiadók munkájának szerencsés egymásra találását is bizonyítja. A Szépirodalmi Könyvkiadó tervét úgy iparkodott elkészíteni, hogy könyveivel a kívánságok kielégítése mellett nevelje is az olvasókat, fejlessze igényüket s valóban segítse — óhajainak figyelembevételével — dolgozó népünk kulturális fejlődését.

KATONA JENŐ

KÖNYVKIADÁSUNK 1955. ÉVI TERVÉBŐL

Az olvasóközönség igényeinek fokozottabb kielégítését célozzák könyvkiadásunk következő minőségi és mennyiségi változásai:

A szépirodalom kiadását a megelőkön kívül az Irószövetség ez év januárjában megalakult kiadója, a Magvető, valamint az Irószövetség vidéki csoportjainak három kiadója végzi. A szakirodalmak kiadása megszokott a több régi kiadó öszevómása útján létesült: Műszaki, Mezőgazdasági, Közgazdasági és Jogi kiadók közt, ami nem érinti az Akadémiai, Képzőművészeti Alap, Népszava, Sport, Szikra, Tankönyv- és Zeneműkiadó eddigi feladatkörét. Az egészségügyi kiadványok szerkesztését a Művelt Nép vette át.

A kiadni tervezett művek számának, s ezek példányszámának emelését a tavalyinál nagyobb papírmennyiség biztosítása teszi lehetővé. A szépirodalmi kiadványokra kiutalt papír mennyisége 1953-ban 940 tonna volt, ez évben 2500 tonna lesz. Így ez évben 102 új magyar szépirodalmi mű jelenik meg a tavalyi 82-vel szemben. A külföldi irodalom kiadását ellátó Új Magyar Könyvkiadó 1000 írvél, azaz kb. 16 000 oldalalal nagyobb terjedelmű külföldi irodalmat ad ki.

A tömegkiadványok inánti igényt az eddig is ismert Olcsó Könyvtáron kívül a Szikra tervében szereplő Érdekes Könyvek sorozata fogja kielégíteni.

Az Irószövetség vidéki csoportjai megjelentetik összesen kb. 30 kiadványban, mai vidéki írónk költőink műveit, és vidéken élt régebbi nagyjaink (pl. a szegedi Juhász Gyula, Móra, Tömörkény) részben kiadatlan írásait.

Sok olvasó kívánságának tesz eleget a Vidám könyvek sorozata, amelyet a Magvető szerkeszt.

Sikeres művek újabb kiadásai kémpótolják azokat, akik eddig nem tudták megszerezni őket. (Pl. Thomas Mann: a Buddenbrook-ház, Karinthy Ferenc: Budapesti tavasz című regényét stb.)

Az útleírás-irodalom nagy hiányosságait igyekszik pótolni részben az Olcsó Könyvtár sorozat, részben az Ifjúsági Könyvkiadó.

Az ifjúság verskultúrájának fejlesztését segíti elő a »Magyar költészet gyöngyszemei« című sorozat.

A tudományos ismeretterjesztő irodalom színvonalát lesz hivatva emelni az Akadémiai Kiadó

azzal, hogy nagyobb példányszámban, olcsóbb áron ad ki olyan szélesebb érdeklődésre számot tartó műveket, mint a magyar klasszikusok szövegkritikai kiadásai. A Tankönyvkiadó olyan, szabad forgalomban is kapható technikai és egyetemi tankönyvek kiadását is tervezi, amelyek az illető tudományágban kézikönyvnek is tekinthetők.

Ez évben megkezdődnek a nagy Magyar Mezőgazdasági Enciklopédia munkálatai; de a kiadási terv, illetékesek által is jól ismert, de egyelőre nem pótolható hiánya, hogy sem általános, sem irodalmi lexikon megjelenése ez évben nem várható.

Képzőművészeti kiadványaink technikai színvonalának emelése, a reprodukciók minőségének javítása érdekében az eddiginél szorosabb együttműködésről folynak a tárgyalások a Német Demokratikus Köztársaság szakembereivel.

A közhasznú könyvek műfaját több kézisztár, gyakorlati nyelvkönyv és szakácskönyv fogja képviselni.

SZÁMOK ÉGY FIÓKKÖNYVTÁR EGYÉVI MUNKAJÁBÓL

A békéscsabai Megyei Könyvtár 2. számú fiókkönyvtárában 1954 végén 736 beiratkozott olvasó volt. A könyvállomány 2774 kötet, így egy olvasóra nem egészen négy könyv jutott. A könyvek forgási sebessége 6,98, ami annyit jelent, hogy a könyvtár minden egyes könyvét egy év alatt majdnem hétszer kölcsönözték. Az év folyamán kölcsönözött 19 401 kötet könyvből 1884 kötet volt ismeretterjesztő jellegű (ebből politikai mű 301 kötet). Meg kell jegyezni, hogy az állományban sok mezőgazdasági szakkönyv van (holott mindössze négy parasztolvasó iratkozott be a könyvtárba), viszont az érdeklődéshez képest kevés a technikai könyv. Egy-egy olvasó az év folyamán 26 könyvet olvasott; ez az eredmény kielégítő, mert az olvasók egy része vidéken lakó tanuló, akik a nyári és a karácsonyi szünet alatt nem látogatják a könyvtárat. (Tibori Jánosné.)

Zenei antikvárium nyílt meg decemberben Budapesten, a Múzeum körút 17. szám alatt. Az antikváriumban új és használt zeneművek, zenei szakkönyvek és hanglemezek kaphatók.